

CULTuurtjes

Een kleine prins of gewoon een jongen met autisme?

CHRIS LAUWERS

Al van in mijn jeugd behoort 'De kleine prins' van Antoine de Saint-Exupéry tot mijn meest favoriete boeken. Een boekje om te lezen, te herlezen en in je boekenkast te bewaren.

Omstreeks 1985 werd het als toneelstuk opgevoerd door de onlangs overleden Julien Schoenaerts in de rol van de Saint-Exupéry, samen met zijn achtjarige zoontje Matthias die de kleine prins vertolkte. Een tv-interview met vader en zoon greep me sterk aan, want dat kleine blonde manneke kéék zo blij en was ongelooflijk trots op zijn vader. Naar die vader, de grote acteur keek ook ik erg op, want hij staat in mijn persoonlijke top 10. Op nummer één zelfs. Meer dan honderd keer hebben ze samen - vader en zoon - op het podium gestaan.

'In die tijd' was óns gezinsleven niet bepaald rozengeur en maneschijn want wij zaten behept met een wel zéér bizar ventje: onze jongste zoon! Hij kwam niet eens zomaar uit de lucht gevallen zoals het prinsje, maar was in 1983 geboren in een groot academisch ziekenhuis met de meest moderne medische snuffjes. We gingen over van 'niet bepaald rozengeur'- toestanden naar een regelrecht rampscenario. Er was maar een woord voor: een lange, bizarre nachtmerrie!

Toen ons eigen, blonde stralende manneke zélf acht jaar was en op het toppunt stond van zijn carrière als 'orkaan met windkracht 10' werd hij door zijn uitspraken soms vergeleken met De kleine prins.

"Moeke, als ik stáp en stáp en stáp en ik val van de wereldbol af, dan kan ik aan de onderkant verder lopen hé?"

Wat kon ik daar anders op antwoorden dan ja, want volgens goedbedoelende psycho-analysten zocht onze zoon zijn plekje op de wereld. Zelf vond ik dat hij zich maar het beste veilig kon voelen, ook al volstond voor hem even zo goed een duidelijk ja of nee. Het was immers een vraag als een andere, maar dat wisten we nog niet.

Ook andere vragen zoals: *"vake, kunnen we tot aan de zon rijden"* wezen in de richting van een filosofisch ingesteld kind.

Het was een troost voor mijn grote verdriet - want reken maar dat de situatie pijn deed - dat hij niet altijd werd vergeleken met een bandiet in wording, maar met een uit de lucht gevallen jongen van een ander planeetje dat drie vulkanen en één bloemrijk was. Het was balsem op de wonde dat hij ver-

geleken werd met het lieve prinsje van de asteroïde B 612, in plaats van met een gevaarlijke psychopaat uit cel 23.

Nogmaals nam ik het kleine boekje vast en herlas het, keer op keer.

De kleine prins kwam neergedaald van 'ergens' en bezocht in totaal 7 planeten langs de melkweg om een oplossing te zoeken voor een bloem. Hij ontmoette onderweg naar de aarde alleen maar volwassenen die hij allemaal wonderlijk vond. Zo kwam hij uiteindelijk terecht in de woestijn, waar de auteur van het boek met zijn vliegtuig was geland wegens motorpech. *'Ik had een hele tijd nodig om te begrijpen waar hij vandaan kwam. De kleine prins ondervroeg mij voortdurend, maar scheen mijn vragen nooit te horen...schrijft hij. Ik moet beamen dat mijn kleine zoon mij ook steeds ondervroeg en zelfs mijn antwoorden niet hoorde.*

Ergens zegt de piloot *'Die bloem waar je zo van houdt loopt geen gevaar... ik zal een wapenuitrusting tekenen voor je bloem... ik zal... Ik wist niet precies wat ik moest zeggen en voelde me heel onhandig. Ik wist niet hoe ik hem kon bereiken, hoe ik weer bij hem kon komen... het tranenland is zo geheimzinnig...'*

Ik vond het zo mooi gezegd, vooral dat tranenland, want het is volgens mij niet alleen geheimzinnig, het is ook zo immens groot. En het kleine prinsje had, net als mijn jongetje, een gróót verdriet: ze werden niet begrepen. De éne door een misverstand met zijn bloem, de andere door talloze conflicten met zijn leefomgeving. *'En zo was de kleine prins, ondanks zijn goede wil en zijn liefde, al gauw aan haar - zijn bloem - gaan twijfelen. Hij had een paar onbelangrijke woorden veel te serieus opgevat en was daardoor ongelukkig geworden...'*

De misverstanden, waardoor ons hele gezin ongelukkig werd, ze waren niet uit de lucht in die tijd en de ontelbare verkeerde interpretaties van zoon-tjes gedrag waren daar niet vreemd aan.

En laat nu in 2005 de psychotherapeut Eugen Drewerman 'De kleine prins' lezen om de auteur Antoine de Saint Exupéry te analyseren. Ik kocht

ook dit boek om te lezen en te herlezen en heb het na het tweede hoofdstuk alweer weggelegd, om het nóóit meer vast te nemen. Zeker weten!

Want in één klap zat ik terug in die nachtmerrie waarvan ik dacht dat ze allang voorbij was en vergeten. Voorbij wel, maar nog levendiger dan ik dacht. Angst en bizarre gruwel, oude emoties staken weer de kop op.

Omdat onze achtjarige zoon bij hoog en laag beweerde dat hij wél koning kon worden, werd door een klinisch psycholoog 'verwezen' naar Freud. De stelling van onze zoon was immers:

1/ Koning Boudewijn en koningin Fabiola hebben geen kinderen.

2/ Als jullie (wij dus) nú sterven heb ik geen ouders meer.

3/ En dán kan koning Boudewijn mij adopteren als zijn zoon en word ik later koning!

Verwijzend naar Freud wees dit op secundair narcisme, omdat hij door een ziekenhuisopname zijn pas ontloken liefde voor mij - zijn moeder - als verworpen had ervaren. Daardoor had hij zijn liefde - bij gebrek aan een moederobject - terug op zichzelf gericht en vandaar kwam zijn 'almachtsdrang'. En wilde hij dus koning worden. Na dit gesprek wist ik hoe groot tranenland was... Had ik maar geweten dat deze redenering, 'verwijzend' naar autisme gewone logica was.

Maar wie ben ik om een psycho-analyst tegen te spreken? Mogelijk is Antoine de Saint-Exupéry een vreselijk eenzaam jongetje geweest. (Voor alle duidelijkheid: ik zie in hem geen persoon met autisme.)

Geboren in 1900 verloor hij zijn vader toen hij vier jaar was. Later werd hij piloot, maakte vliegtochten, zag de sterren aan de hemel en kreeg motorpech in de woestijn. Hij keerde op 31 juli 1944 niet meer terug van een verkenningstocht voor het Franse verzet en zijn vliegtuig werd pas begin 2000 teruggevonden in de zee.

De Kleine prins is een modern sprookje over kind zijn, geschreven in 1943. Het verhaal zit vol kritiek

op volwassenen. Op hun dwaasheid, hun ijdelheid. Maar om het sprookje deel voor deel te voorzien van een driedubbele bodem, dit gaat me persoonlijk nét iets te ver! Ik laat het over aan psycho-analysten, want tranenland liet zijn sporen na.

De dubbele bodem van ónze kleine prins was er één van een kind dat zijn anti-hartje op zijn tong had. Niet wetende dat 'de grote mensen' deze hyperlogische redenering als 'almachtswaan' beschouwden. Niet wetend dat hij daar ook zijn moeke en vake pijn mee deed. Maar sprak hij de waarheid of niet?

Zonder de regering gerekend, ja toch!

Ik lees en herlees op winteravonden De Kleine Prins en geniet ervan.

Ik geniet van een interview met vader en zoon Schoenaerts uit een oud krantenknipsel dat ik eveneens koester. De woorden van het prinsje die de zoon altijd zal onthouden...en ik ook. *'Het wezenlijke is voor het oog onzichtbaar. Alleen met het hart kun je goed zien.'*

Ik heb altijd geweten, héél diep in mijn hart, dat mijn blonde manneke geen slechterik was, maar had geen woorden om dit duidelijk te maken. Wat men zag, was alleen het uiterlijke, niet het wezenlijke.

Nu nog kan ik ronduit genieten van het verkreukte krantenknipsel waarin ik lees hoe Julien Schoenaerts bij de premiere van het stuk een totale black-out kreeg - steeds vechtend tegen een manisch-depresieve psychose. Hoe zijn kleine blonde zoontje bij het uitblijven van de tekst door de verborgen micro fluisterde, terwijl héél de zaal het hoorde. *'Maar...het is nu aan papa...'*

En papa kwam aangewandeld op het podium. *'Zég het dan Matthiaske, want ik weet het niet meer'*.

De vader, de onovertroffen acteur die zich toonde in al zijn kwetsbaarheid, het zorgde voor een intense verbondenheid met zijn zoontje.

Want alleen met je hart kan je goed zien, zélf details zie je dan.

